

Sygn. akt I C 520/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie, Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSO Barbara Grodkowska

Protokolant: stażysta Sylwia Dymańska

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2014 r. w Tarnowie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) S.A.

z siedzibą w W. na rzecz powódki B. K. kwotę 76 000 zł (słownie: siedemdziesiąt sześć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 2 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. nakazuje ściągnąć od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie kwotę 2 300 zł (słownie: dwa tysiące trzysta złotych) tytułem uiszczenia brakującej opłaty od pozwu,

IV. zasądza od strony pozwanej (...) S.A.

z siedzibą w W. na rzecz powódki B. K. kwotę 7 201,12 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście jeden złotych 12/100) tytułem kosztów postępowania w tym kwotę 3 617 zł (słownie: trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Barbara Grodkowska

sygn. akt I C 520/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 2 grudnia 2014 roku

Powódka B. K. wniosła pozew przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W. o zapłatę kwoty 30 000 zł oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Powódka wskazała, że kwota ta stanowi część należnego ubezpieczonej, a nie wypłaconego przez pozwaną odszkodowania za budynek mieszkalny jednorodzinny posadowiony na działce gruntu nr (...), obr. (...), W., gm. R., zniszczony w wyniku osuwania się mas ziemi w związku z ulewnymi deszczami i burzami, który to budynek objęty był u pozwanego obowiązkowym ubezpieczeniem budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i zdarzeń losowych.

W uzasadnieniu wskazano, że powódka w związku powstałą szkodą oraz łączącą ją z pozwanym - (...) S.A. umową obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych dokonała zgłoszenia szkody majątkowej, na skutek czego (...) S.A. przyznało, że doszło do szkody całkowitej na mieniu powódki i wypłaciło odszkodowanie w wysokości 110.800,00 zł. Kwota ta stanowiła pełną sumę ubezpieczenia budynku w okresie ubezpieczenia od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku tj. w okresie w którym wystąpiła szkoda. Wskazana powyżej wysokość sumy ubezpieczenia nie była uzgadniana z powódką, a powódka została poinformowana wyłącznie o wysokości składek do zapłaty. Powódka nie otrzymała również w tym okresie dokumentów polis ubezpieczeniowych na lata 2006-2011, wskazujących na warunki ubezpieczenia, w tym na aktualną sumę ubezpieczenia.

Dalej powódka wskazała, że w 2005 roku pozwana przedłużyła z powódką umowę ubezpieczenia budynków rolniczych potwierdzając w polisie objęcie ubezpieczeniem budynku mieszkalnego jednorodzinnego oraz budynków inwentarskich: stajni i stodoły. Przy przedłużaniu umów ubezpieczenia w okresie od 2006 do 2011 roku pozwana objęła w polisach jedynie budynek stajni nie uwzględniając w niej, jak się później okazało omyłkowo, budynku mieszkalnego jednorodzinnego ani budynku stodoły.

W związku z powyższym błędem (...) S.A. początkowo, po zgłoszeniu mu przez Powódkę szkody powstałej w 2010 roku, odmawiało wypłaty odszkodowania za budynek mieszkalny jednorodzinny twierdząc, iż zgodnie z wykazami na polisach z lat 2006-2011 nie był on objęty ubezpieczeniem. Dopiero po interwencji powódki oraz Rzecznika Ubezpieczonych (...) S.A. ponownie przeanalizowało sprawę wskazując, że nie ujęcie budynku mieszkalnego oraz budynku stodoły w polisach było wynikiem błędu Pozwanej. (...) S.A. przyznało, że nie było podstaw do wyłączenia Budynku spod ubezpieczenia. Uznając swój błąd Pozwana potwierdziła, że pozostałe budynki Powódki, w tym Budynek mieszkalny były objęte obowiązkowym ubezpieczeniem w momencie powstania szkody, naliczyła więc składki za okres od 2006 do 2011 roku i nakazała powódce ich zapłatę. Powódka opłaciła wszystkie naliczone przez Pozwaną składki, po czym, pozwana wypłaciła powódce odszkodowanie za wystąpienie szkody całkowitej do wysokości sumy ubezpieczenia określonej samodzielnie przez (...) S.A. prawdopodobnie na podstawie wyceny budynku sporządzonej jeszcze przed 2006 rokiem.

Pomimo, iż wypłacona przez pozwaną kwota odszkodowania stanowiła maksymalną wartość określonej przez (...) S.A. sumy ubezpieczenia budynku, to okazało się, że pokryła ona zaledwie 1/3 rzeczywistej szkody poniesionej przez Powódkę. Ze sporządzonej w 2011 roku na wniosek Gminy R. wyceny wartości Budynku dokonanej przez biegłego rzeczoznawcę M. B. wynika, że wartość odtworzeniowa domu mieszkalnego powódki na maj-czerwiec 2010 roku wynosiła kwotę 335.100,00 zł.

Powódka podkreśliła, że pozwana w latach 2006-2011 nie dokonywała aktualizacji wartości budynku mieszkalnego powódki zgodnie z art. 71 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej: ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych), pomimo znacznego wzrostu cen nieruchomości oraz materiałów budowlanych w tym okresie. Brak aktualizacji sumy ubezpieczenia spowodował, że wypłacone odszkodowanie w żaden sposób nie pokrywało szkody poniesionej przez powódkę.

Powódka podała, że podstawą roszczenia jest naruszenie przez ubezpieczyciela przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych dotyczących sposobu ustalania sumy ubezpieczenia oraz zasad aktualizacji wartości budynku będącego przedmiotem ubezpieczenia, a to przepisów art. 70 oraz 71 powyższej ustawy. Zgodnie z art. 70 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych sumę ubezpieczenia budynku rolniczego ustala się zgodnie z zasadami określonymi odrębnie dla budynków nowych (oraz takich których stopień zużycia nie przekracza 10 %) i dla pozostałych budynków. W obu przypadkach suma ubezpieczenia powinna odpowiadać rzeczywistej wartości budynku i wyłącznie taki sposób jej ustalenia należy uznać za prawidłowy.

W przypadku dokumentów ubezpieczenia za lata 2006-2011 będących przedmiotem niniejszego postępowania powódka nie miała jakiegokolwiek wpływu na treść warunków ubezpieczenia. Z treści doręczonych powódce przez (...) S.A. wezwań do zapłaty składek za lata 2006-2011 z dnia 30 marca 2011 roku nie wynikało nawet jaka jest

ustalona suma ubezpieczenia, a jedynie podana została kwota zaległości z tytułu składek ubezpieczenia do wpłaty. Suma ubezpieczenia została podana dopiero później na wyraźne żądanie Powódki. Ubezpieczyciel winien określić sumę ubezpieczenia zgodnie z zasadami wyrażonymi w przepisie art. 70 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych i powinna ona odpowiadać rzeczywistej wartości budynku. Powódce wraz z wezwaniem do zapłaty nie przesłano też dokumentu polisy wskazującej aktualne warunki ubezpieczenia oraz sumę ubezpieczenia, a zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 62 ust. 1a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, potwierdzenie warunków ubezpieczenia jest obowiązkiem ubezpieczyciela.

Powódka wskazała także, że raz ustalona suma ubezpieczenia musi podlegać waloryzacji stosownie do zmian wartości ubezpieczonego przedmiotu. Ma to szczególne znaczenie w kontekście automatycznego, corocznego przedłużania się umowy ubezpieczenia budynków rolniczych stosownie do art. 62 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ustawodawca uznał taką aktualizację za konieczną wprowadzając odpowiednie przepisy prawa w tym zakresie. W art. 71 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nałożono obowiązek aktualizacji wartości budynków przyjętych do ubezpieczenia. Przesłanką do dokonania powyższej aktualizacji są zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny powodujące podwyższenie lub obniżenie wartości budynków co najmniej o 20%. Z tak skonstruowanego przepisu wynika, że to na ubezpieczycielu spoczywa niniejszy obowiązek i istnieje on niezależnie od tego, czy ubezpieczający złoży wniosek w tym zakresie czy też nie. Ubezpieczyciel powinien dokonywać takiej aktualizacji z własnej inicjatywy. Celem tak sformułowanego przepisu jest zapewnienie obowiązanemu do ubezpieczenia gwarancji zwrotu faktycznie poniesionych strat.

Z uwagi na nietypowy stan faktyczny, w chwili ustalania warunków ubezpieczenia (...) S.A. miało już świadomość wystąpienia szkody, a także jej rozmiarów. W takiej sytuacji w ocenie powódki procedura ustalania warunków ubezpieczenia powinna dotyczyć każdego z lat 2006-2011 z osobna. Na przestrzeni tych lat wartość nieruchomości zmieniała się znacząco, szczególnie z uwagi na panujący w całej Polsce ogólny trend wzrostu wartości nieruchomości, cen materiałów budowlanych oraz robocizny. W pierwszej kolejności zatem pozwana zobowiązana była do zastosowania się do przepisu art. 70 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych i określenia sumy ubezpieczenia na poziomie zgodnym z rzeczywistą wartością budynku. W oparciu o taką prawidłową wartość sumy ubezpieczenia ubezpieczyciel powinien był wystawić polisę dla danego roku oraz wskazać wysokość składki do zapłaty. Wydaje się, że wzrost cen materiałów budowlanych, robocizny, a co za tym idzie kosztów odtworzeniowych budynków był w latach 2006-2011 tak znaczny, że w zasadzie dla każdego roku suma ubezpieczenia powinna zostać ustalona odrębnie. (...) S.A. zaniechało i przyjęło jednolitą sumę ubezpieczenia dla wszystkich lat od 2006 do 2011. Ubezpieczyciel nie zastosowało się do obowiązujących przepisów prawa i zignorował fakt, iż wartość budynku od ostatniej wyceny wzrosła trzykrotnie, co stanowić powinno podstawę do aktualizacji sumy ubezpieczenia zgodnie z art. 71 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

Przepis wyrażony w art. 6 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych stanowi, że umowę zawartą z naruszeniem przepisów ustawy uważa się za zawartą w kształcie zgodnym z tymi przepisami, zatem w przedmiotowej sprawie pomimo oświadczenia (...) S.A. co do wysokości sumy ubezpieczenia należy wnioskować, że budynek Powódki został ubezpieczony na sumę, która powinna wynikać z art. 70 ust. 2 w zw. z art. 71 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

Powódka podała, że różnica pomiędzy oszacowaną przez biegłego wartością odtworzeniową budynku, a sumą ubezpieczenia stanowi kwota 224.300,00 zł. Nie jest możliwa budowa tożsamego budynku ze środków uzyskanych od (...) S.A. w ramach odszkodowania. Wypłata kwoty rażąco niższej niż rzeczywista wartość Budynku spowodowała naruszenie podstawowej funkcji odszkodowania czyli funkcji kompensacyjnej. Powódka zaznaczyła, że aktualnie dochodzi jedynie części roszczenia z tytułu niewypłaconego odszkodowania w wysokości 30.000,00 zł.

Sąd Rejonowy w Tarnowie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 28 stycznia 2013 roku, sygn.. akt X Nc 5/13, nakazał pozwanemu, aby zapłacił powódce kwotę 30 000 zł oraz kwotę 2 792 tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwany wniósł sprzeciw od ww. nakazu zapłaty, zaskarżając ten nakaz w całości, w którym domagał się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu. Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwany przytoczył, iż wypłacił powódce za szkodę w budynku mieszkalnym kwotę 110.800 zł, która była równa sumie ubezpieczenia tego budynku przyjętej w umowie, obejmującej okres od 1 stycznia 2010 do 31 grudnia 2010 roku. Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, a pozwany wypłacając pełną sumę ubezpieczenia wykonał w całości swoje zobowiązanie jakie przyjął wobec powódki i w związku z tym zobowiązanie wygasło. Dowód z wydruku potwierdzenia pokrycia ubezpieczeniowego tj. zapisu w systemie informatycznym pozwanego w którym ewidencjonowane są umowy ubezpieczenia, wskazuje od jakiej sumy ubezpieczenia powódka zapłaciła pozwanemu składkę ubezpieczeniową. Składkę powódka zapłaciła dopiero w dniu 13 kwietnia 2011 r. czyli po upływie okresu ubezpieczenia.

Pozwany wskazał, że udzielenie ochrony ubezpieczeniowej za szkodę w budynku mieszkalnym powódki, powstałą w czerwcu 2010 r., nastąpiło w szczególnych okolicznościach. Okoliczności te ujawnione są w dokumentacji Rzecznika Ubezpieczonych. W latach od 2006 do 2010 powódka nie płaciła pozwanemu składki za ubezpieczenie budynku mieszkalnego i budynku stodoły. Płaciła tylko składkę za ubezpieczenie stajni. Istotne jest to, że powódka przez 5 lat nie zgłaszała pozwanemu żadnych zastrzeżeń w związku z faktem, że w dokumencie ubezpieczenia figurował wyłącznie budynek stajni, a nie były wymienione w nim budynki mieszkalny i stodoły. Nie budziło wówczas niepokoju powódki to, że nie płaci składki za ubezpieczenie dwóch nie wymienionych w dokumencie budynków.

Co do wskazanej w pozwie podstawy prawnej, na której oparte jest roszczenie powódki, pozwany zarzucił, że z przepisów art. 70 i 71 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie wynika obowiązek żadnych świadczeń pieniężnych po stronie ubezpieczyciela.

Powódka rozszerzyła żądanie pozwu, finalnie domagając się od pozwanego zapłaty kwoty 76 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka jest właścicielką domu mieszkalnego jednorodzinnego o numerze (...), położonego w miejscowości W., gmina R., na działce nr (...) o powierzchni 1,1900 ha. Własność przedmiotowej nieruchomości nabyła na podstawie umowy darowizny nr (...) z dnia 20 kwietnia 1995 roku zawartej ze swoimi rodzicami.

Budynek mieszkalny nr (...) w W. został uszkodzony w wyniku wystąpienia ruchów masowych ziemi (osuwisk), które zostały uaktywnione przez intensywne opady deszczu w maju i czerwcu 2010 roku. Osuwisko zakwalifikowano jako czynne, nie nadające się do stabilizacji ze względów geologicznych i ekonomicznych. Ruchy mas skalnych spowodowały poważne uszkodzenia budynku, w tym trwałe uszkodzenia fundamentów budynku, przez co nie nadawał się on do dalszego użytkowania i stanowił zagrożenie dla przebywających tam ludzi. Ciągłe przemieszczające się masy ziemne powodowały dalsze uszkodzenia budynku w konsekwencji prowadzące do jego całkowitego zniszczenia, a brak możliwości stabilizacji osuwiska wykluczał wykonanie napraw lub wzmocnień.

Z powyższych względów Decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z dnia 10 maja 2011 roku nakazano powódce opuścić budynek mieszkalny jednorodzinny o numerze (...) w W., a następnie decyzją dnia 3 czerwca 2011 roku nakazano wykonać rozbiórkę przedmiotowego domu jednorodzinnego.

Dowód: Decyzja (...) z dnia 10 maja 2011 roku k.13-15, Decyzja nr (...) z dnia 3 czerwca 2011 roku k. 9-12, Ekspertyza techniczna z dnia 18 grudnia 2010 roku k.16-22, Ekspertyza stanu technicznego budynku mieszkalnego jednorodzinnego z dnia 30 marca 2011 roku k.23-38.

Wystąpienie szkody w budynku powódka zgłosiła (...) S.A. w W., z którą jak była przekonana łączyła ją umowa obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego położonego pod

adresem W. (...), a to budynku mieszkalnego, stajni murowanej krytej eternitem oraz stodoły drewniano –murowanej krytej dachówką.

Rodzice powódki od wielu lat ubezpieczali gospodarstwo rolne u pozwanego, powódka po przejściu nieruchomości kontynuowała umowę ubezpieczeniową. Sprawami związanymi z ubezpieczeniem budynków wchodzących w skład gospodarstwa zajmował się ojciec powódki, czynił to nawet po przekazaniu córce nieruchomości w drodze darowizny. Powódka zamieszkiwała wraz z ojcem. Ojciec powódki uiszczał składki ubezpieczeniowe u sołtysa wsi, od niego też odbierał dokument polisy. Zdarzało się, że polisa była przesyłana za pośrednictwem poczty.

Dowód: zeznania powódki.

W okresie od dnia 1 stycznia 2004 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku B. K.i (...) S.A. w W. łączyła umowa obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego położonego pod adresem W. (...), w dokumencie polisy wskazano, że ubezpieczeniem zostały objęte budynki: budynek mieszkalny jednorodzinny o wymiarach 11x9,5m zbudowany z pustaków, kryty dachówką (numer porządkowy nadany przez pozwanego to (...)), budynek stajni o wymiarach 4x10 m, zbudowany z bali, kryty dachówką (nr (...)) oraz budynek stodoły o wymiarach 10x6m, drewniano – murowany, kryty dachówką. Zgodnie z umową stron suma ubezpieczenia budynku mieszkalnego jednorodzinnego wyniosła 112 100 zł, natomiast suma ubezpieczenia stajni wyniosła 2 500 zł, a stodoły 10 900 zł.

Dowód: Polisa nr (...) z 1 stycznia 2004 roku k. 107

W dniu 1 stycznia 2005 roku został wystawiona przez ubezpieczyciela kolejna polisa nr (...), która wskazywała, że ochroną ubezpieczeniową w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2005 roku są objęte ww. budynki przy czym sumę ubezpieczenia dla poszczególnych budynków podano odpowiednio 108 600 zł (dom), 2 500 zł (stajnia) oraz 10 800 zł (stodoła).

Dowód: Polisa nr (...) z dnia 1 stycznia 2005 roku k. 208.

W 2005 roku ojciec powódki w miejsce starej stajni postawił nową, murowaną. Zgłosił pozwanemu nowy budynek do ubezpieczenia obowiązkowego i z uwagi na to do gospodarstwa powódki przyjechał przedstawiciel (...) S.A., który wymierzył stajnię i zapewnił, że prześle dokumenty dotyczące objęcia stajni ochroną ubezpieczeniową.

Dowód: zeznania powódki.

W dniu 27 czerwca 2005 roku został wystawiony dokument polisy o takim samym numerze jak polisa wystawiona w dniu 1 stycznia 2005 roku tj. nr (...) z dopiskiem „doubezpieczenie”, potwierdził on, że między powódką a pozwanym doszło do zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego budynków gospodarstwa rolnego w okresie od dnia 27 czerwca do 31 grudnia 2005 roku. W treści polisy wymieniono budynek stajni o wymiarach 8x7m zbudowanej z pustaków, krytej eternitem, której sumę ubezpieczenia określono na kwotę 34 000 zł.

Również tego samego dnia wystawiono polisę o numerze ewidencyjnym (...) w identycznym kształcie jak polisa nr (...) z dnia 1 stycznia 2005 roku, z tym że w tabeli dotyczącej ubezpieczonych budynków dokonano przekreślenia wiersza dotyczącego budynku stajni (nr (...)), a na dole tabeli dopisano uwagę: „Aktualizacja stanu ubezpieczenia po szkodzie nr (...) wykreślono z ewidencji budynek nr (...).

Dowód: polisa nr (...) z dnia 27 maja 2005 roku k. 42.

Od tego momentu za kolejne lata 2006-2010 powódce przesyłane były polisy potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego budynków gospodarstwa rolnego położonego pod adresem W. (...), wymieniające jedynie budynek stajni. Dokument polisy z 2010 roku określał sumę ubezpieczenia stajni na kwotę 54 000 zł. Na rok 2013 ustalono sumę ubezpieczenia stajni na kwotę 65 300 zł.

Dowód: polisa nr (...) z dnia 19 grudnia 2005 roku k. 43, polisa z dnia 8 lutego 2013 roku k. 199, polisa z dnia 16 listopada 2009 roku k. 202.

Powódka nie składała oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia budynku mieszkalnego stronie pozwanej. Nie otrzymała także żadnej informacji od strony pozwanej o rozwiązaniu z nią umowy ubezpieczenia. Do roku 2011 nie była wzywana o zapłatę zaległych składek.

Dowód: zeznania powódki.

Pozwany zakład ubezpieczeń pierwotnie negatywnie rozpatrzył zgłoszenie szkody powódki dotyczące domu mieszkalnego położonego w W. pod numerem (...). Pozwany uznał, że budynek mieszkalny powódki wchodzący w skład gospodarstwa rolnego nie był objęty ochroną ubezpieczeniową od dnia 1 stycznia 2006 roku.

Dowód: pismo ubezpieczyciela z dnia 27 lipca 2009 roku k. 46.

Powódka odwoływała się od zajętego przez pozwanego stanowiska, wskazując, że (...) S.A. w W. bezpodstawnie, bez wiedzy i zgody powódki usunęło budynek mieszkalny powódki z wykazu przedmiotów objętych umową obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego.

Powódka zgłosiła także sprawę odmowy wypłaty odszkodowania do Rzecznika Ubezpieczonych, który podjął w jej sprawie interwencje.

Dowód: pismo powódki do ubezpieczyciela z dnia 20 lipca 2010 roku k. 44-45, pismo powódki z dnia 2 sierpnia 2010 roku k. 50, pisma Rzecznika Ubezpieczonych k. 51-53.

Pismem z dnia 4 stycznia 2011 roku pozwany poinformował powódkę, że umowa ubezpieczenia budynków rolniczych zawarta pomiędzy stronami nie została rozwiązana. Nie zaszedł bowiem żaden z przypadków przewidzianych w art. 65 i 66 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ubezpieczyciel uznał, że umowa pomiędzy stronami trwa nadal. Zaznaczył, że istnieje konieczność zapłaty zaległych składek.

Dowód: pismo ubezpieczyciela z dnia 4 stycznia 2011 roku k. 55.

Pozwany wezwał powódkę do zapłaty zaległych składek za okres lat 2006 – 2010 do dnia 28 kwietnia 2011 roku. Wysokość składki za rok 2006 stanowiła kwota 189 zł, za lata 2007 - 2010 była to kwota 179 zł, a za rok 2011 kwota 170 zł. Powódka dokonała zapłaty za wszystkie należne ubezpieczycielowi składki.

Dowód: wezwania do zapłaty k. 57-61, zeznania powódki.

(...) S.A. w W. uznał szkodę jaka wystąpiła w domu powódki jako szkodę całkowitą i z tego tytułu wypłacił powódce kwotę 110 800 zł.

Dowód: Pismo ubezpieczyciela z dnia 15 listopada 2011 roku k. 39.

Powódka po opłaceniu zaległych składek zwróciła się do ubezpieczyciela o wskazanie aktualnej sumy ubezpieczenia budynku mieszkalnego. W odpowiedzi pozwany poinformował powódkę, że wartość ubezpieczeniowa budynku mieszkalnego należącego do powódki z okresem ubezpieczenia od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku wynosiła 110 800 zł.

Dowód: pismo powódki z dnia 7 września 2011 roku k. 40, pismo pozwanego z dnia 3 października 2011 roku k. 41.

Powódka nie zgadzając się z wysokością wypłaconego jej odszkodowania wezwała ubezpieczyciela pismem z dnia 12 marca 2012 roku do zapłaty kwoty 224 312,80 zł za szkodę w budynku mieszkalnym powiększoną o kwotę 16 755,64

zł uprzątnięcia miejsca szkody. Wskazała, że wysokość sumy ubezpieczenia przyjęto według nieaktualnej wartości nieruchomości wynikającej z wycen nieruchomości sporządzonej w 2006 roku.

Pozwany odmówił dodatkowej wypłaty i podtrzymał swoje stanowisko co do wysokości przyznanych odszkodowań i ustalenia sumy ubezpieczenia budynku mieszkalnego na rok 2010 na kwotę 110 800 zł oraz budynku składowego na kwotę 10 000 zł.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 12 marca 2012 roku k. 109-112, pismo ubezpieczyciela z dnia 9 maja 2012 roku k. 114.

Polisa potwierdzająca ubezpieczenie wszystkich budynków rolniczych w gospodarstwie powódki na rok 2013 określała sumę ubezpieczenia domu na kwotę 128 700 zł.

Dowód: polisa z dnia 15 listopada 2012 roku k.198.

Powódka ze względu na konieczność wyburzenia ubezpieczonego domu, zmuszona była zakupić działkę, na której wybudowała nowy dom, w którym obecnie zamieszkuje. Powódka na pokrycie kosztów materiałów i kosztów robocizny otrzymała decyzją GOPS w R. jednorazowy zasiłek celowy w kwocie 215 680 zł brutto.

Dowód: decyzja k. 230.

Wartość budynku mieszkalnego powódki posadowionego na działce nr (...) w W. na dzień 1 stycznia 2010 roku i według poziomemu cen na tą datę stanowi kwota 299 710 zł.

Dowód: opinia biegłego główna i uzupełniająca k. 338-361, 393-408.

Ustalenia faktyczne Sąd oparł na podstawie powołanych powyżej i zalegających w aktach sprawy dokumentów dopuszczonych w charakterze dowodu, a także na powołanej powyżej opinii wraz z opinią uzupełniającą biegłego do spraw szacowanie nieruchomości R. W. oraz zeznaniach powódki.

Dokumenty dające podstawę dla poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie Sąd uznał za autentyczne i wiarygodne. Ich treść i forma nie budziły zastrzeżeń i wątpliwości uczestników postępowania, nie ujawniły się też takie okoliczności, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, a które podważyłyby wiarygodność tych dowodów i godziły w ich moc dowodową od strony materialnej czy formalnej. Sąd obdarzył walorem wiarygodności zeznania powódki, jako że były spójne, logiczne i nie pozostawały w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym. W szczególności Sąd wziął pod uwagę, podane informacje o braku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia zarówno przez ubezpieczyciela jak i powódkę. Pozwany w tej materii nie przedstawił kontrdowodu świadczącego o wygaśnięciu umowy ubezpieczenia i ustaniu ochrony ubezpieczeniowej domu powódki. W aktach niniejszej sprawy, jak i w aktach szkody ubezpieczyciela znajduje się natomiast pismo skierowane do powódki, w którym pozwany w sposób jednoznaczny przyznaje, iż umowa ubezpieczenia domu pomiędzy stronami nadal obowiązuje (rok 2011) Ubezpieczyciel wprost wskazał w piśmie, że nie nastąpiły żadne przesłanki przewidziane przepisami prawa, które warunkują rozwiązanie umowy.

Sąd podzielił także wnioski płynące z opinii głównej i uzupełniającej opinii biegłej. Opinie spełniały wszystkie kodeksowe wymogi w zakresie opiniowania biegłego i cechowały się rzetelnością. Sąd stwierdził, że opinia jest przekonująca, rzeczowa i profesjonalna. Biegły w przekonujący sposób przedstawił podstawy, na których opierał się wydając opinię, jak i wskazał przesłanki prowadzące do końcowych wniosków. W opinii uzupełniającej biegła odniosła się do zarzutów strony pozwanej i skorygowała wartość rynkową nieruchomości ustalając ją według stanu na dzień 1 stycznia 2010 roku i według cen obowiązujących w tej dacie. Biegła ustosunkowała się do zarzutów pozwanego o nieuwzględnieniu przez biegłą sposobu wycenienia nieruchomości dla potrzeb ustalenia sumy ubezpieczenia według przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Biegła wskazała, że suma ubezpieczenia zgodnie z art. 70 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych może zostać ustalona w oparciu o wycenę rzeczoznawcy, natomiast zgodnie z obowiązującymi biegłego jako rzeczoznawcę standardami wyceny (Powszechne Krajowe Zasady Wyceny Krajowy Standard Wyceny Podstawowy nr 1) wartość ubezpieczenia może być tożsama z wartością rynkową nieruchomości.

Biegła w sposób jednoznaczny wskazała, iż uwzględniła w swej wycenie stopień zużycia budynku, gdyż stosując metodę porównawczą wyceny nieruchomości, przyjęła do porównania budynki, które swoim zużyciem odpowiadają zużyciu budynku ubezpieczonego. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej biegła ustaliła wartość jedynie budynku mieszkalnego, gdyż od wartości całej nieruchomości gruntowej zabudowanej odjęła wartość gruntu na co wskazują wyliczenia przedstawione na stronie 16 opinii uzupełniającej

Sąd uznał zatem, że biegła w opinii uzupełniającej wyczerpująco odniosła się do zarzutów stawianych wobec opinii przez stronę pozwaną i przyznał jej rację. Fachowość i rzetelność tych opinii nie została przez stronę pozwaną skutecznie podważona poprzez powielanie tych samych zarzutów, co zgłoszone do opinii głównej. Sąd stwierdził, że opinia jest przekonująca, rzeczowa i profesjonalna. Nie budzi ona zastrzeżeń z punktu widzenia zgodności z zasadami logiki, wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, sposobu motywowania i stopnia stanowczości wyrażonych w nich wniosków. Sąd uzyskał od biegłego wiadomości potrzebne do merytorycznego i prawidłowego orzekania. Co więcej podkreślić trzeba, że wnioski opinii pokrywają się z prywatną wyceną przedłożoną przez powódkę.

Sąd rozważył co następuje:

W świetle poczynionych w sprawie ustaleń żądanie powódki zasługiwało na uwzględnienie.

W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że pozwany uznał co do zasady swoją odpowiedzialność za szkody powstałe w budynku mieszkalnym powódki wchodzącym w skład gospodarstwa rolnego położonego w miejscowości W. pod numerem (...).

Podkreślić trzeba, że pominięcie w rejestrach ubezpieczyciela budynku mieszkalnego powódki jako przedmiotu objętego ochroną ubezpieczeniową, a także brak dochodzenia składki ubezpieczeniowej za kolejny okres było wynikiem błędu pracowników pozwanego zakładu ubezpieczeń. Powódka nigdy bowiem nie składała oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia, a także takiego oświadczenie nie składał pozwany. Pozwany nie poinformował powódki, aby zaszyły jakiegokolwiek okoliczności powodujące rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Wręcz przeciwnie pismem z dnia 4 stycznia 2011 roku pozwany uznał, że powódkę i pozwanego łączy umowa ubezpieczenia obowiązkowego budynków rolniczych, gdyż do tej chwili nie zaszedł żaden przypadek określony w art. 65 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, który skutkowałby jej rozwiązaniem. Nie spełniła się także przesłanka z art. 66 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, pozwalająca wyłączyć z ubezpieczenia budynków rolniczych budynek, który przestał spełniać warunki wymagane do objęcia go ubezpieczeniem.

Pozwana co do zasady uznała swoją odpowiedzialność, a zatem sporna pomiędzy stronami pozostawała kwestia wysokości odszkodowania, a jako, że szkoda została uznana przez ubezpieczyciela za tzw. szkodę całkowitą, sporna pozostawała wysokość ustalonej przez pozwanego sumy ubezpieczenia i istniała konieczność jej zweryfikowania.

W tym miejscu zaznaczyć trzeba, że sytuacja w niniejszej sprawie była nietypowa. Dom powódki objęty był ochroną ubezpieczeniową w roku 2005 i poprzednich latach, następnie jednak na skutek działań pozwanego budynek został przez niego jednostronnie uznany za pozbawiony ochrony ubezpieczeniowej. Po zweryfikowaniu swego stanowiska w 2011 roku pozwany nadal jednostronnie ustalił wysokość składki ubezpieczeniowej jaką winna powódka uregulować za lata 2006 – 2011 i w sposób arbitralny ustalił także sumę ubezpieczenia budynku mieszkalnego na kwotę 110 800 zł. Przy czym pozwany poinformował powódkę o ustalonej przez niego sumie ubezpieczenia dopiero na jej żądanie – po dokonaniu wypłaty odszkodowania.

Zasady ustalania sumy ubezpieczenia reguluje ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003 r. (Dz.U. Nr 124, poz. 1152). Zgodnie z art. 70 ustawy sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdego budynku rolniczego, ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń. W przypadku budynków nowych lub których stopień zużycia technicznego nie przekracza 10% suma ubezpieczenia stanowi wartość budynku w stanie nowym, a w przypadku budynków o

większym stopniu zużycia suma ubezpieczenia odpowiada rzeczywistej wartości tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego. Przepis art. 70 ust. 3 ustawy wymienia trzy alternatywne sposoby ustalenia sumy ubezpieczenia budynku rolniczego i tak można określić tą sumę: według cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń do szacowania wartości budynków, według załączonego powykonawczego kosztorysu budowlanego, sporządzonego zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia wartości robót budowlanych obowiązującymi w budownictwie, przez osobę posiadającą uprawnienia w tym zakresie albo według wyceny rzeczoznawcy. Ostatnie dwa sposoby ustalenia sumy ubezpieczenia stosuje się na wniosek ubezpieczającego w razie ubezpieczenia budynku według wartości nowej.

W niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie także przepis art. 71 ustawy, stanowiący, iż zakład ubezpieczeń jest obowiązany do aktualizacji wartości budynków przyjętych do ubezpieczenia, nie częściej jednak niż w okresach rocznych, w przypadku gdy zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny oraz innych materiałów spowodowały podwyższenie lub obniżenie wartości budynków co najmniej o 20 %. Zaktualizowana wartość budynku stanowi podstawę ustalenia nowej sumy ubezpieczenia zgodnie z art. 70.

Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że w przeciągu pięciu lat tj. od roku 2005 - 2010 nastąpiło podwyższenie wartości budynku mieszkalnego powódki co najmniej o 20%. Wskazuje na to opinia biegłej z zakresu wyceny nieruchomości sporządzona na potrzeby niniejszej sprawy. Wartość budynku mieszkalnego powódki na dzień 1 stycznia 2010 roku i według poziomu cen na tą datę stanowiła kwota 299 710 zł. Tymczasem w roku 2005, kiedy ostatni raz zakład ubezpieczeń określał sumę ubezpieczenia była to kwota 108 600 zł. Dodatkowo dostrzeżenia wymaga, że w okresie lat 2005 – 2010 roku ubezpieczyciel systematycznie dokonywał aktualizacji sumy ubezpieczenia stajni, która w 2005 roku stanowiła kwotę 34 000 zł, a w 2010 roku już kwotę 54 000 zł. Powyższe okoliczności bez wątplenia wskazują, że od roku 2005 do roku 2010 nastąpiła zmiana wartości budynków rolniczych objętych ochroną ubezpieczeniową przez pozwanego objęta dyspozycją przepisu art. 71 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Z tego względu konieczne stało się zaktualizowanie wartości budynku mieszkalnego i ustalenie nowej sumy ubezpieczenia zgodnie z art. 70. Strona pozwana pominęła przy tym zapis zawarty w art. 70 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, iż sumę ubezpieczenia ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń. Pozwany w sposób arbitralny i jednostronny tak jak wykreślił dom powódki z rejestru budynków ubezpieczonych tak i dokonał ustalenia sumy ubezpieczenia budynku mieszkalnego w W. pod numerem (...) na kwotę 110 800 zł. W ocenie Sądu wartość ta nie może się ostać, ponieważ zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych suma ubezpieczenia ma odpowiadać wartości rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego. Z opinii biegłej z zakresu wyceny nieruchomości wynika, że wartość rzeczywista budynku przy uwzględnieniu stopnia jego zużycia wynosi 299 710 zł. Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd uwzględnił powództwo w całości mając na względzie, że dotychczas wypłacona przez stronę pozwaną kwota wynosiła jedynie 110 800 zł, a powódka domagała się dodatkowo 76 000 zł.

Tak ustalona suma ubezpieczenia nie narusza funkcji kompensacyjnej odszkodowania. Stosunek ubezpieczeniowy określony w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych podlega regułom określonym w kodeksie cywilnym oraz unormowań zawartych w art. 13 i w rozdziale 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, co oznacza m.in., że odszkodowanie ma wyrównać uszczerbek w sferze majątkowej poszkodowanego, zachowanie się obydwu stron stosunku zobowiązaniowego powstałego z chwilą wyrządzenia szkody podlega regułom wynikającym z art. 354 k.c. (wyrok SN z dnia 25 kwietnia 2002 r., I CKN 1466/99, OSNC 2003/5 poz. 64), a przywrócenie stanu poprzedniego polega na odzyskaniu (przez naprawę lub odtworzenie) użyteczności i walorów estetycznych sprzed wypadku.

Na końcu dostrzeżenia wymaga, że pozwany jako profesjonalista winien dołożyć wszelkiej wymaganej od niego staranności przy ustalaniu i aktualizowaniu sumy ubezpieczenia. Działalność ubezpieczeniowa ma charakter profesjonalny, dlatego należy przyjąć, że zakład ubezpieczeń jest w stanie sprawnie przeprowadzić postępowanie likwidacyjne we własnym zakresie, korzystając z wyspecjalizowanej kadry oraz – w razie potrzeby – z pomocy rzeczoznawców. W przedmiotowej sprawie strona pozwana pomimo wieloletniego doświadczenia na rynku ubezpieczeniowym i obowiązujących ją podwyższonych standardów, w tym dochowania szczególnej staranności w procesie zawierania umowy, jej przedłużania, likwidacji szkody, zachowała się nieprofesjonalnie wyłączając arbitralnie

budynki powódki z ochrony ubezpieczeniowej w latach 2006 – 2010, a następnie niedopełniając swoich powinności przy aktualizacji sumy ubezpieczenia i likwidacji szkody.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasadzając je od dnia wyrokowania. Dopiero w tym dniu, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego możliwe było oszacowanie kwoty odpowiedniego odszkodowania, a następnie przyznania jej powódce. Wskazać przy tym należy na treść art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, stanowiący m.in., że wypłacenie odszkodowania jest możliwe bez zachowania określonych w nim terminów w przypadku, gdy ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W przedmiotowej sprawie dopiero w toku postępowania sądowego ustalono wysokość odszkodowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że w wypadku, gdy ustalenie wysokości szkody jest sporne między stronami i wymaga zasięgnięcia przez Sąd wiadomości specjalnych, termin wymagalności świadczenia z umowy ubezpieczenia może być określony zgodnie z art. 817 § 2 k.c., a nawet później (wyrok SN z dnia 4 stycznia 2007 r V CSK 400/06 LEX nr 277309; wyrok SN z dnia 7 maja 2004 r III CK 327/02 LEX nr 1125277). Zatem odsetki za opóźnienie należne na podstawie art. 481 k.c. winny być w niniejszej sprawie przyznane dopiero od dnia wyrokowania.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasadzając je od pozwanego jako strony przegrywającej. Koszty procesu w niniejszej sprawie obejmowały opłatę sądową od pozwu w wysokości 1 500 zł, koszt sporządzenia opinii przez biegłego w wysokości 2 500 zł, oraz koszty zastępstwa profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 3 600 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Powódka nie uiszczyła opłaty sądowej od rozszerzonej części żądania pozwu tj. od kwoty 46 000 zł i z tego względu nakazano ściągnąć od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Tarnowie kwotę 2 300 zł tytułem uiszczenia brakującej opłaty od pozwu.